

1. Дмитриев, Л. Б. Основы вокальной методики / Л. Б. Дмитриев : Федер. прогр. книгоизд. России]. — М.: Музыка, 2000. — 367 с.
2. Мешко, Н. К. Искусство народного пения : практическое руководство и методика обучения искусству народного пения : в 2 ч. / Н. К. Мешко. — М.: Луч, 2000. — Ч. 2. — 2000. — 80 с.: ноты.
3. Пономарев, Я. А. Фазы творческого процесса / Я. А. Пономарев // Исследование проблем психологии творчества : сб. ст. / АН СССР, Ин-т психологии; [отв. ред. Я. А. Пономарев]. — М., 1983. — С. 3-27.
4. Рожина, Л. Н. Развитие эмоционального мира личности : учеб.-метод. пособие / Л. Н. Рожина. — Минск : Універсітэцкае, 1999. — 256 с.
5. Скребилов, С. С. Художественные принципы музыкальных стилей / С. С. Скребилов. — М.: Музыка, 1973. — 447 с.

МУЗЫЧНАЕ МАСТАЦТВА РЫМСКА-КАТАЛІЦКАЙ ЦАРКВЫ: ЗАХАВАННЕ ТРАДЫЦЫЙ НА ДОКШЫЧЫННЕ

В. І. Раманенкава

*аспірант кафедры беларускай і сусветнай мастацкай культуры
у «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»
(Рэспубліка Беларусь, г. Мінск)*

Хрысціянства, якое распаўсюдзілася па ўсіх еўрапейскіх дзяржавах, дало імпульс для развіцця самабытнага музычна-песеннага мастацтва ў кожнай мясцовай Царкве. Паслуповае секularызаванай² свядомасці людзей прывяла да з'яўлення новага музычнага мыслення, якое было накіравана на эстэтычную асалоду ад прыгажосці музычных суігучаў і росквіту інструментальнай музыкі.

Напрацягу ўсёй сваёй гісторыі Рымска-каталіцкая царква ганарылася і працягвае ганарыцца выдатнымі навукоўцамі, кампазітарамі, тэарэтыкамі, спевакамі, музыкамі. Мастацтва і музыка непаруўна крочылі па дарозе жыцця царквы і яе вернікаў.

Яшчэ ў IV стагоддзі Святы Аўгустын казаў: «Quis cantat, bis orat» (Хто спявае — той двойчы моліцца). Зразумела, што святы меў на ўвазе таго, хто спявае духоўныя песні, той двойчы моліцца. У жанры рэлігійнай музыкі найбольш ярскара прадуваецца камунікатыванасць — магільтоўная сувязь чагавека з Богам. Спеву здаўна наддавалася вылікае значэнне ў жыцці хрысціян. Інавада вылікае харавых калектываў прафесіянальных і амаатарскіх.

Айцы Царквы ўжо ў IV-V стагоддзях пісалі аб уздзяенні музыкі на душу чагавека. Яны прызнавалі, што музыка спрыяе глыбіні магільтвы

чыніскай) заўсёды былі асновай музычнай магільтвы хрысціянскай царквы. Беларуская замля велімі унікальная адносна рэлігійнай музыкі Рымска-каталіцкай царквы. На Беларусі з павон выкоў працавала шмат замержных святароў, мастакоў, музыкаў, спевакоў, кампазітараў. І ўсе гэтыя людзі заўсёды прыносілі сваю нотку мастацтва, якое ў сваю чаргу велімі маляўніча асмыслявалася з традыцыйнай Беларускай культуры.

У выніку такога працэсу сфармаваліся свае асаблівыя стылі спеваў, абрадаў у розных частках Беларусі. У дадзенай працы ўвага накіравана на музычнае каталіцкае традыцыю Докшыцкага раёна, што на Віцебшчыне. Гэта трыторыя па якой праходзіла граніца былых Польскай і Русскай дзяржаў. Безумоўна на рэлігійны спеў мясцовых жыгараў аказалі ўздзяенне абедзве культуры ў непаруўнай лучнасці з уласна Беларускай традыцыяй.

Докшыцы ніколі не з'яўляліся цэнтрам ані эканамічнага, ані палітычнага, ані культурнага жыцця краіны. Але як і кожнае Беларускае мястэчка маюць багату гісторыю. Да 1793 г. Докшыцы знаходзіліся на трыторыі Рэчы Паспалітай, з 1793 г., пасля яе друтога падзелу, мястэчка адышло да Расійскай Імперыі, з 1921 па 1939 гг. — у складзе Польшчы, з 1939 г. — у складзе БССР і СССР, з 1991 г. — у Рэспубліцы Беларусь [1, с. 216].

27 снежня 1608 года ў Докшыцах пачалі працу па будаўніцтву касцёла. Ад моманту заснавання касцёла дзейнічала парафіяльная школа ў якой навучалі дзяцей. Настаўнікам быў арванст касцёла, які вучыў дзяцей не толькі чытаць і пісаць, але і спяваць пад час літургіі.

У 1793 г. для Докшыцкага касцёла быў набыты 12-галосны арван. У парафіі інавада традыцыі пасяа кожнай імшы спяваць магільтву за памерных «Ангел панскі». Гэта традыцыя жыве ў парафіі па сённяшні дзень. У вітліно святаяў, у святы і нядзелі спяваліся нешпарты³ (традыцыя захавалася) [2, с. 18].

Хрысціянскія вернікі на трыторыі Докшычынны перажылі шмат розных падзей (войны, паўстанні, пажары, падзелы), але нічога не затрымала імкнення да веры, да магільтвы. У часы забароны хрысціянства людзі тайна збіраліся ў дамах, альбо на могілках і маліліся. Несумненна маліліся найчасцей песнямі і песні набывалі кожны раз усё больш і больш традыцыйны фальклорны характар. Потым, калі касцёл зноў быў адчынены для вернікаў, большасць з тых песень была перанесена ў літургічнае практыку. На дадзены момант пад час некаторых набажэнстваў у докшыцкай святніні можна яшчэ пачуць фальклорна-афарбаваныя песні (што прадуваецца як ў стылістыцы выканання, так і ў тэкстах песень). Зразумела, што такі рэпертуар ведаюць толькі старэйшыя жыгараы мястэчка.

² Секularызаваная (лат. Saecularis — мірскі, светскі) — працэс зніжэння рэлігійных пацужаў у свядомасці людзей

³ Нешпарт — 1. У літургіі Рымска-каталіцкай царквы: вичернае набажэнства, якое спявалася ў нядзелі і святончыя дні. 2. Частка магільтвы з бравярвья (зборнік магільтаў), якая спявалася ўвечары [4, с. 93].